

Vec T-322/01

Roquette Frères SA
proti
Komisii Európskych spoločenstiev

„Hospodárska súťaž — Kartely — Glukonát sodný — Článok 81 ES — Pokuta — Článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 — Usmernenia k metóde stanovovania pokút — Oznámenie o spolupráci — Zásada proporcionality — Rovnosť zaobchádzania — Zásada ne bis in idem“

Rozsudok Súdu prvého stupňa (tretia komora) z 27. septembra 2006 II - 3145

Abstrakt rozsudku

1. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Konkrétny dopad na trh (Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03, bod 1 A prvý odsek)*

II - 3137

2. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Závažnosť porušenia*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15)
3. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Závažnosť porušenia*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03)
4. *Hospodárska súťaž — Kartely — Narušenie hospodárskej súťaže — Kritériá posúdenia*
(Článok 81 ods. 1 ES)
5. *Konanie — Návrh na začatie konania — Formálne náležitosti*
[Rokovací poriadok Súdu prvého stupňa, článok 44 ods. 1 písm. c)]
6. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 96/C 207/04)
7. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Neuloženie alebo zníženie pokuty výmenou za spoluprácu obvineného podniku*
[Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 96/C 207/04, časť B písm. b) a časť C]
8. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Sankcie Spoločenstva a sankcie uložené v členskom štáte alebo v treťom štáte za porušovanie vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15)
9. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Obrat podniku, ktorý sa dopustil porušenia*
(Nariadenie Rady č. 17)
10. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie*
(Článok 81 ods. 1 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03, bod 1 A)

11. Konanie — Návrh na opätovné otvorenie ústnej časti konania

(Rokovací poriadok Súdu prvého stupňa, článok 62)

12. Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Voľná úvaha Komisie — Neobmedzená právomoc Súdu prvého stupňa

(Článok 229 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 17)

1. Podľa znenia bodu 1 A prvého odseku usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO Komisia pri svojom výpočte pokuty v závislosti od závažnosti porušenia berie do úvahy okrem iného konkrétny dopad porušenia na trh, tam, kde je ho možné merať. Tento merateľný dopad kartelu sa musí považovať za dostatočne preukázaný, ak je Komisia schopná predložiť konkrétne a vierohodné indície, ktoré s primeranou pravdepodobnosťou naznačujú, že kartel mal dopad na trh.

na cenový kartel sa účastníci vzdali práve svojej voľnosti konkurovať si cenami. Hodnotenie pôsobenia vyplývajúceho z iných faktorov, ako táto dobrovoľná zdržanlivosť účastníkov kartelu, je tak nevyhnutne založené na rozumnej pravdepodobnosti, ktorú nemožno s presnosťou vyčíslieť.

Preto pokiaľ nemá byť bod 1 A prvý odsek usmernení zbavený svojho potrebného účinku, nemožno Komisii vytýkať, že sa opierała o konkrétny dopad kartelu na trh, ktorý má protisúťažný cieľ, akým je kartelová dohoda o cenách alebo o kvótach, bez toho, aby tento dopad vyčíslila alebo aby v tomto ohľade predložila číselné posúdenie.

Skúmanie dopadu kartelu na trh totiž so sebou nevyhnutne prináša uchýlenie sa k domnienkam. V tejto súvislosti musí Komisia najmä skúmať, aká by bola cena relevantného výrobku, pokiaľ by kartel neexistoval. Pritom pri skúmaní príčin skutočného vývoja cien je problematické uvažovať o podiele, ktorý zodpovedá každej z týchto príčin. Treba brať do úvahy objektívnu okolnosť, že vzhľadom

(pozri body 71 — 75)

2. V oblasti sankcionovania zakázaných kartelov nie je skutočné správanie, ktoré si údajne osvojil podnik, relevantné na účely posúdenia dopadu kartelu na trh, keďže účinky, ktoré majú byť zohľadnené, sú tie, ktoré vyplývajú z porušenia, ktorého sa zúčastnil, ako celku.

Takisto dopad kartelu nie je nevyhnutne spojený s jeho trvaním. Nemožno teda vylúčiť, že keď účinok kartelu nie je prítomný počas dlhého obdobia, ale je zdrvivý počas krátkeho obdobia, účinok tohto kartelu bude rovnako veľký ako účinok kartelu, ktorý má určitý účinok počas celého trvania kartelu. V dôsledku toho neprítomnosť účinku alebo prítomnosť obmedzeného účinku kartelu počas určitých období, hoci sa zdá zjavná, nepotvrďuje nevyhnutne menší účinok, ako je ten, ktorý trvá počas celej doby trvania kartelu.

(pozri body 89, 90, 121, 128, 141, 179)

Komisia stanovuje základnú čiastku pokuty v závislosti od závažnosti porušenia, s ohľadom na samotnú povahu porušenia, jeho konkrétny dopad na trh a veľkosť geografického trhu.

Tento právny rámec teda sám osebe neukladá Komisii povinnosť zohľadniť obmedzenú veľkosť trhu s výrobkami.

Komisia je však povinná pri posudzovaní závažnosti porušenia zohľadniť veľké množstvo skutočností, ktorých povaha a význam sa líšia v závislosti od typu sporného porušovania a konkrétnych okolností dotknutého porušenia. Nemožno vylúčiť, že medzi tieto skutočnosti preukazujúce závažnosť porušenia môže v závislosti od konkrétneho prípadu patriť hodnota výrobku, ktorý je predmetom porušenia, veľkosť trhu s dotknutým výrobkom a silné postavenie kupujúcich.

3. Podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 sa výška pokuty určuje na základe závažnosti porušenia a dĺžky jeho trvania. Navyše podľa usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO

Aj keď teda veľkosť trhu môže predstavovať skutočnosť, ktorú treba zohľad-

niť pri určovaní závažnosti porušenia, jej význam sa líši v závislosti od konkrétnych okolností dotknutého porušenia.

totiž potrebné, aby základné skutkové a právne okolnosti, na ktorých je založená, vyplývali aspoň stručne, ale vnútorné súladne a zrozumiteľne, z textu samotnej žaloby, aby sa zaistila právna istota a riadny výkon spravodlivosti.

(pozri body 147 — 150)

4. Na účely skúmania uplatnenia článku 81 ods. 1 ES na dohodu alebo zosúladený postup je zohľadnenie konkrétnych účinkov dohody nadbytočné, pokiaľ je zrejmé, že jej cieľom je vylúčenie, obmedzenie alebo narušenie hospodárskej súťaže vnútri spoločného trhu.

(pozri bod 201)

V tomto ohľade nie je úlohou Súdu prvého stupňa, aby zisťoval vo všetkých skutočnostiach uvedených na podporu prvého žalobného dôvodu, či tieto skutočnosti môžu byť použité aj na podporu druhého žalobného dôvodu. Skutočnosť, že Komisia vynaložila osobitné úsilie, aby sa aj napriek očividnej nepresnosti niektorého žalobného dôvodu pokúsila identifikovať prípadné argumenty žalobkyne uvedené v rámci jej argumentácie týkajúcej sa prvého žalobného dôvodu, ktoré by mohli prípadne byť zopakované na podporu druhého žalobného dôvodu, ako aj naň v tomto kontexte odpovedať, nemá vplyv na tento záver. Taký postoj Komisie je totiž iba domnienkou, pokiaľ ide o presný rozsah žalobného dôvodu uvedeného žalobcom. Neumožňuje s určitosťou stanoviť presný rozsah druhého žalobného dôvodu.

5. Podľa článku 44 ods. 1 písm. c) a d) Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa musí žaloba obsahovať predovšetkým zhrnutie dôvodov, na ktorých je založená. Okrem toho musí byť toto zhrnutie nezávisle od akejkoľvek terminologickej otázky dostatočne jasné a presné, aby si žalovaný mohol pripraviť svoju obranu a aby Súd prvého stupňa mohol rozhodnúť o žalobe, prípadne bez toho, aby musel žiadať o ďalšie informácie. Na to, aby žaloba bola prípustná, je

(pozri body 208, 209)

6. Oznámenie o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov vyplýva

z výkonu voľnej úvahy Komisie a vedie len k samoobmedzeniu tejto voľnej úvahy Komisie pri dodržaní zásady rovnosti zaobchádzania. Toto oznámenie vyvoláva legitímne očakávania, o ktoré sa opierajú podniky, ktoré chcú informovať Komisiu o existencii kartelu. S ohľadom na dodržiavanie zásady rovnosti zaobchádzania a legitímnu dôveru, ktorú môžu podniky, ktoré chcú spolupracovať s Komisiou, vyvodzovať z tohto oznámenia, je teda Komisia povinná konať v súlade s ním pri posudzovaní spolupráce podniku v rámci stanovovania sumy pokuty, ktorú mu ukladá.

oznámenia o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov, uvedené oznámenie vo svojej časti B, ktorá odkazuje na časť C písm. b), vyžaduje, aby tento podnik ako prvý poskytol údaje rozhodujúce na preukázanie existencie kartelu. Oznámenie nestanovuje, že na splnenie tejto podmienky musí podnik, ktorý oznámi kartelovú dohodu Komisii, predložiť tejto inštitúcii všetky rozhodujúce skutočnosti na vypracovanie oznámenia o výhradách alebo, o to menej, na prijatie rozhodnutia o zistení porušenia.

(pozri body 237 — 239)

V tejto súvislosti ani návrh nového oznámenia, aj keby bol uverejnený pred prijatím rozhodnutia o uložení pokuty za porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, ani nové oznámenie uverejnené po prijatí takého rozhodnutia, nemôžu vyvolať účinok samoobmedzenia výkonu voľnej úvahy Komisie v tomto prípade.

8. Zásada *ne bis in idem* zakazuje sankcionovať tú istú osobu viac ako jedenkrát za to isté protiprávne správanie s cieľom chrániť ten istý právny záujem. Uplatnenie tejto zásady podlieha trom kumulatívnym podmienkam, a to totožnosti skutkov, totožnosti porušovateľa a totožnosti chráneného právneho záujmu.

(pozri body 223, 224)

7. Na to, aby sa podniku mohlo poskytnúť významné zníženie pokuty podľa časti C

Podnik tak môže byť oprávnene predmetom dvoch súbežných konaní týkajúcich sa toho istého protiprávneho správania, a teda dvojitej sankcie, jednej

od príslušného orgánu dotknutého členského štátu a jednej od Spoločenstva v miere, v akej tieto konania sledujú odlišné ciele, a ak porušené normy nie sú totožné.

k chybe, čo sa týka obratu, ktorý treba zohľadniť, zistenie tejto chyby musí viesť k oprave sumy pokuty, a to aj vtedy, ak je táto chyba pripísateľná podniku.

(pozri bod 293)

Z toho vyplýva, že zásada *ne bis in idem* sa *a fortiori* nemôže uplatniť v prípade, kde konania a sankcie, ktoré uskutočnila a uložila na jednej strane Komisia a na strane druhej orgány tretích štátov, evidentne nesledovali rovnaké ciele. Kým v prvom prípade ide o zachovanie neskreslenej hospodárskej súťaže na území Európskej únie alebo v Európskom hospodárskom priestore, ochrana sledovaná v druhom prípade sa týka trhu tretieho štátu. V tomto prípade chýba podmienka totožnosti chráneného právneho záujmu, ktorá je nevyhnutná na uplatnenie zásady *ne bis in idem*.

10. Pri rozdelení podnikov, ktoré porušili článok 81 ods. 1 ES, do skupín na účely stanovenia sumy pokút musí byť určenie prahových hodnôt pre každú takto identifikovanú skupinu vnútorne súladné a objektívne odôvodnené.

(pozri bod 295)

(pozri body 277 — 281)

9. Ak pri stanovení sumy pokuty, ktorá sa má uložiť podniku, ktorý porušil pravidlá hospodárskej súťaže Spoločenstva, došlo

11. Súd prvého stupňa je povinný vyhovieť návrhu na opätovné otvorenie ústnej časti konania na účely zohľadnenia nových uvádzaných skutočností len vtedy, ak sa dotknutá strana opiera o skutočnosti, ktoré by mohli mať rozhodujúci vplyv na vyriešenie sporu a ktoré nemohla uplatniť pred skončením ústnej časti konania.

Prijatie rozhodnutia týkajúceho sa iných podnikov, ktoré sa podieľali na porušení pravidiel hospodárskej súťaže, po rozhodnutí o uložení pokuty podniku, ktorý sa tiež dopustil tohto porušenia, nepredstavuje nový prvok, ktorý by mohol mať rozhodujúci vplyv na zákonnosť skoršieho rozhodnutia, a teda nevedie k opätovnému otvoreniu konania z tohto dôvodu.

Zákonnosť aktu Spoločenstva sa totiž posudzuje na základe skutkových a právnych okolností existujúcich v čase prijatia aktu. Pri posudzovaní zákonnosti tohto aktu je teda vylúčené zohľadnenie skutočností, ku ktorým došlo po dni prijatia aktu Spoločenstva. Okrem toho sa preskúmanie zákonnosti rozhodnutia musí v zásade vykonať na základe skutkových a právnych okolností uvedených účastníkmi konania v priebehu správneho konania a/alebo zaznamenaných v tomto rozhodnutí. V opačnom prípade by bola spochybnená paralelnosť medzi skorším správnym konaním a následným súdnym preskúmaním, spočívajúca na totožnosti skutkových a právnych okolností.

(pozri body 323 — 326)

12. Pokiaľ ide o stanovenie sumy pokút uložených za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, Súd prvého stupňa môže s ohľadom na výhrady uvedené žalobcom zohľadniť v rámci svojej neobmedzenej súdnej právomoci doplňujúce informácie, ktoré neboli uvedené v napadnutom rozhodnutí. Vzhľadom na zásadu právnej istoty sa však táto možnosť musí v zásade obmedziť na zohľadnenie informácií predchádzajúcich napadnutému rozhodnutiu, o ktorých Komisia mohla vedieť v čase prijatia svojho rozhodnutia. Rozdielny prístup by Súd prvého stupňa viedol k tomu, že by nahrádzal správny orgán pri posudzovaní otázky, ktorú tento doteraz neskúmal, čo by viedlo k zasahovaniu do jeho právomocí a všeobecnejšie k porušeniu systému rozdelenia úloh a inštitucionálnej rovnováhy medzi súdnou a administratívnou mocou.

(pozri bod 327)